

Oddać każdemu to, co mu się należy... a Bogu pierwsze miejsce: głęboki katolicki przewodnik po sprawiedliwości w czasach egoizmu, nierówności i moralnego zamętu

Żyjemy w epoce, w której nieustannie mówi się o prawach, równości, sprawiedliwości społecznej, godziwych płacach, korupcji politycznej, wyzysku pracowników i strukturalnym ubóstwie. Media społecznościowe wołają o sprawiedliwość. Ulice protestują o sprawiedliwość. Sądy wymierzają sprawiedliwość. Rządy obiecują sprawiedliwość.

A jednak rzadko kiedy żyliśmy w społeczeństwie tak głęboko zagubionym co do tego, co naprawdę oznacza być sprawiedliwym.

Ponieważ sprawiedliwość, z punktu widzenia tradycyjnego katolicyzmu, nie jest jedynie konstrukcją polityczną, ideologią społeczną ani porozumieniem prawnym. Sprawiedliwość jest kardynalną cnotą moralną, wymaganiem duszy, obowiązkiem wobec Boga oraz konkretnym wyrazem miłości bliźniego.

Bez sprawiedliwości nie ma prawdziwego pokoju.
Bez sprawiedliwości nie ma autentycznej miłości bliźniego.
Bez sprawiedliwości nie ma świętości społecznej.

Jak naucza Pismo Święte:

„Uczcie się czynić dobro! Troszczcie się o sprawiedliwość, wspomagajcie uciśnionego, oddajcie słuszość sierocie, w obronie wdowy stawajcie!” (Izajasz 1,17).

Sprawiedliwość nie jest dla chrześcijanina opcjonalna.
Jest drogą do zbawienia.

I. Czym jest sprawiedliwość?

O wiele więcej niż prawa: boska cnota porządkująca świat

Klasyczna definicja, odziedziczona po Arystotelesie, udoskonalona przez Cyncerona i wyniesiona przez świętego Tomasza z Akwinu, naucza:

Sprawiedliwość polega na oddaniu każdemu tego, co mu się należy.

Chrześcijaństwo dodaje jednak jeszcze głębszy wymiar: nie chodzi jedynie o to, co komuś „przynależy” w sensie materialnym czy prawnym, ale o uznanie świętej godności każdej osoby jako obrazu Boga.

Być sprawiedliwym oznacza:

- Oddawać Bogu cześć, która Mu się należy.
- Dawać bliźniemu to, co konieczne.
- Dawać rodzinie to, na co zasługuje.
- Dawać pracownikowi sprawiedliwą płacę.
- Dawać ubogiemu prawdziwą troskę.
- Dawać słabemu ochronę.
- Dawać grzesznikowi braterskie upomnienie.

Sprawiedliwość nie jest zimną matematyką.
Jest porządkiem moralnym.

II. Sprawiedliwość w Biblii: Bóg jako źródło i miara

W myśleniu biblijnym człowiek sprawiedliwy to nie tylko ten, kto przestrzega zasad, ale ten, kto żyje uczciwie przed Bogiem.

W Starym Testamencie:

Sprawiedliwość jest zjednoczona z wiernością Bożemu Prawu.

| *„Sprawiedliwy zakwitnie jak palma” (Psalm 92,13).*

Prorocy nieustannie potępiali fałszywą religijność tych, którzy składali ofiary, a jednocześnie wyzykali ubogich.

W Nowym Testamencie:

Chrystus doprowadza sprawiedliwość do pełni.

| *„Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni” (Mateusz 5,6).*

Jezus nie przyszedł jedynie przebaczyć indywidualne grzechy, lecz przywrócić zerwany porządek między Bogiem a człowiekiem.

Krzyż jest najwyższym aktem, w którym spotykają się:

- Boska sprawiedliwość (grzech ma konsekwencje)
- Boskie miłosierdzie (Bóg płaci za nas)

III. Trzy wielkie rodzaje sprawiedliwości

Moralna architektura życia osobistego, zawodowego i

społecznego

A) Sprawiedliwość wymienna (komutatywna)

Dawać zgodnie z tym, co się należy

To sprawiedliwość w relacjach i wymianach między ludźmi.

Przykłady:

- Płacenie uczciwego wynagrodzenia
- Nieoszukiwanie przy sprzedaży
- Niefalszowanie faktur
- Dotrzymywanie umów
- Niewykorzystywanie cudzej wiedzy

Jeśli pracujesz 4 godziny, otrzymujesz zapłatę za 4 godziny.

Jeśli coś sprzedajesz, musi to odpowiadać temu, co zostało obiecane.

Przeciwnie grzechy:

Oszustwo, kradzież, wyłudzenie.

B) Sprawiedliwość rozdzielcza (dystrybutywna)

Dawać według potrzeby i godności

Reguluje sposób, w jaki społeczeństwo, przedsiębiorstwa lub państwo rozdzielają dobra i możliwości.

Przykłady:

- Szczególna troska o osoby niepełnosprawne
- Pomoc rodzinom wielodzietnym

- Ochrona osób starszych
- Wsparcie dla bezrobotnych

Nie chodzi o ślepy egalitaryzm, lecz o uznanie rzeczywistych nierówności, aby wspierać najbardziej bezbronnych.

Zasada chrześcijańska:

Kto bardziej potrzebuje, zasługuje na większą ochronę.

C) Sprawiedliwość społeczna

Wszyscy przyczyniają się do dobra wspólnego

Spółeczeństwo nie może przetrwać, jeśli każdy żyje wyłącznie dla siebie.

Przykłady:

- Sprawiedliwe podatki
- Udział we wspólnocie
- Odpowiedzialność obywatelska
- Uczciwość przedsiębiorców
- Solidarność narodowa

Katolicka nauka społeczna podkreśla, że własność prywatna istnieje, ale posiada funkcję społeczną.

Święty Jan Paweł II przypominał:

Bogactwo bez solidarności staje się bałwochwalstwem.

IV. Klucz fundamentalny: legalność nie zawsze oznacza moralność

Tutaj tradycja katolicka daje decydujące nauczanie dla naszych czasów:

Nie wszystko, co legalne, jest moralne.

Nie wszystko, co możliwe, jest dobre.

Dziś społeczeństwa mogą legalizować:

- wyzysk,
- aborcję,
- eutanazję,
- lichwę,
- korupcję ukrytą pod pozorami polityki.

Ale niesprawiedliwe prawo nie przemienia zła w dobro.

Święty Tomasz:

„Prawo niesprawiedliwe nie zobowiązuje sumienia.”

Dlatego:

Moralność zawsze stoi ponad prawem ludzkim.

V. Wartości sprawiedliwości

Kiedy dawanie bliźniemu staje się drogą do świętości

Chrześcijańska sprawiedliwość nie ogranicza się do „nie kradnij”.

Obejmuje również dzielenie się.

To, co posiadasz w nadmiarze, podczas gdy ktoś inny cierpi niedostatek, może stać się moralnym obowiązkiem.

A) Uczynki miłosierdzia względem ciała

Materialna sprawiedliwość w działaniu

- Nakarmić głodnych
- Napoić spragnionych
- Przyodziać nagich
- Przyjąć przybyszów
- Odwiedzać chorych
- Odwiedzać więźniów
- Pogrzebać zmarłych

Te uczynki nie są jedynie opcjonalną dobroczynnością. Są konkretnymi wyrazami sprawiedliwości i miłości.

┃ *„Bo byłem głodny, a daliście Mi jeść...” (Mateusz 25,35).*

Chrystus utożsamia się z potrzebującym.

B) Uczynki miłosierdzia względem duszy

Sprawiedliwość duszy

Pomoc materialna nie wystarcza.

Musimy także:

- Nauczać nieumiejętnych
- Dawać dobrą radę
- Upominać błądzących
- Pocieszać strapionych
- Przebaczać urazy
- Cierpliwie znosić wady bliźnich
- Modlić się za żywych i umarłych

Dziś, w kulturze bojącej się upomnienia, ostrzec kogoś, kto niszczy samego siebie, również jest sprawiedliwością.

Milczenie z wygody może stać się formą porzucenia.

VI. Grzechy przeciw sprawiedliwości

Kiedy serce staje się nieuporządkowane, społeczeństwo również się psuje

A) Grzechy osobiste

1. Chciwość

Kochać pieniądze bardziej niż Boga.

„Korzeniem wszelkiego zła jest chciwość pieniędzy” (1 Tymoteusza 6,10).

2. Marnotrawstwo

Nieodpowiedzialne wydawanie, gdy inni nie mają tego, co konieczne.

3. Hazard i nieuporządkowane zakłady

Gdy pragnienie szybkiego bogactwa zastępuje pracę, roztropność i odpowiedzialność.

4. Absolutny zysk

Żyć wyłącznie po to, by produkować i konsumować.

Wartość człowieka wynika z tego, że jest dzieckiem Boga, a nie z jego dochodowości.

B) Grzechy zawodowe i społeczne

Rabunek

Zabieranie tego, co należy do drugiego.

Kradzież

Niesprawiedliwe posiadanie.

Zatrzymywanie

Niewydawanie tego, co się należy.

Korupcja

Manipulowanie decyzjami dla własnej korzyści.

Fałszywe roszczenia

Kłamstwo dla uzyskania korzyści.

Dziś dodalibyśmy także:

- wyzysk korporacyjny,
- niesprawiedliwe oszustwa podatkowe,
- manipulację finansową,
- handel siłą roboczą,
- łapówki,
- korupcję polityczną.

VII. Sprawiedliwość i praca: teologia pracy

Praca nie jest karą; jest uczestnictwem w stwórczym dziele Boga.

Dlatego:

- Niesprawiedliwy pracodawca grzeszy.
- Nieuczciwy pracownik grzeszy.
- Skorumpowany polityk grzeszy.
- Nieodpowiedzialny konsument również może grzeszyć.

Sprawiedliwość wymaga równowagi między:

produktywnością + godnością + solidarnością

VIII. Sprawiedliwość bez miłości może stać się okrutna

Ale miłość bez sprawiedliwości jest hipokryzją

Kościół naucza, że miłość udoskonala sprawiedliwość; nie zastępuje jej.

Nie wystarczy dawać jałmużnę, jeśli wyzyskujesz pracowników.

Nie wystarczy się modlić, jeśli oszukujesz.

Nie wystarczy ofiarowywać, jeśli korumpujesz.

Sprawiedliwość jest moralnym minimum.

Miłość jest chrześcijańskim maksimum.

IX. Chrystus, Król sprawiedliwości

Jezus Chrystus nie tylko głosił sprawiedliwość:

On JEST Sprawiedliwością.

W Nim widzimy:

- Prawdę bez relatywizmu
- Miłosierdzie bez współudziału
- Porządek bez ucisku
- Miłość bez niesprawiedliwości

Dlatego każdy chrześcijanin powinien zapytać siebie:

Czy jestem sprawiedliwy w moich wynagrodzeniach?

Czy jestem sprawiedliwy wobec mojej rodziny?

Czy płacę to, co jestem winien?

Czy pomagam potrzebującym?

Czy używam swoich dóbr jako zarządcy czy jako bałwochwalcy?

X. Praktyczny przewodnik duszpasterski, jak żyć sprawiedliwością dzisiaj

W domu:

- Dzielić obowiązki
- Nie manipulować
- Dotrzymywać słowa

W pracy:

- Być uczciwym
- Nie kraść czasu
- Nie wyzyskiwać ani nie wykorzystywać

W finansach:

- Unikać nieodpowiedzialnych długów
- Praktykować hojność
- Pomagać dyskretnie

W społeczeństwie:

- Głosować zgodnie z sumieniem moralnym
- Potępiać korupcję

- Promować godność człowieka

W życiu duchowym:

- Badać sumienie w kwestii pieniędzy
- Wyznawać niesprawiedliwości
- Naprawiać szkody, jeśli skrzywdziło się innych

XI. Zakończenie: sprawiedliwość to miłość z kręgosłupem

Sprawiedliwość nie jest ideologiczną modą.
Jest wieczną cnotą.

W świecie, gdzie wielu domaga się praw, lecz zapomina o obowiązkach, chrześcijanin jest powołany, by być światłem.

Być sprawiedliwym nie oznacza jedynie przestrzegać zasad.
Oznacza odzwierciedlać Boży porządek w zranionej cywilizacji.

Gdzie jest sprawiedliwość, tam rozkwita pokój.

Gdzie rządzi niesprawiedliwość, tam rośnie grzech społeczny.

„*Starajcie się naprzód o Królestwo Boga i o Jego sprawiedliwość*” (Mateusz 6,33).

Ponieważ ostatecznie nie będziemy sądzeni według tego, ile zgromadziliśmy...
Lecz według tego, jak sprawiedliwie kochaliśmy.

Prawdziwa sprawiedliwość zaczyna się wtedy, gdy rozumiemy, że wszystko, co posiadamy, jest darem Boga... i że pewnego dnia będziemy musieli zdać sprawę z tego, jak tego używaliśmy.